

9. Samlad bedömning mot miljömål

9.1 Allmänt

Sveriges riksdag har beslutat om 16 miljökvalitetsmål (miljömål) för en hållbar samhällsutveckling. En hållbar samhällsutveckling innebär att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god miljö utifrån sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter.

De miljömål som i första hand berörs av vägplanen är:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Nya och ändrade regionala miljömål för Västra Götalands län beslutades 2008 av länsstyrelsen och för målet "Levande skogar" av Skogsstyrelsen i Västra Götalands län. Länsstyrelsen har i samverkan med Skogsstyrelsen och Västra Götalandsregionen tagit fram förslag till nya regionala miljömål för Västra Götaland, som varit ute på remiss under hösten 2014. Länsstyrelsen har fått in synpunkter på i första hand de regionala tilläggsmålen som föreslås under miljökvalitetsmålen och kommer att bearbeta dessa och ta beslut om nya mål under 2015.

Alingsås kommun har lokala miljömål, som ingår i de övergripande målen för samhällets utveckling. Alingsås miljömål gäller 2011-2019. Målen utgår från de nationella miljökvalitetsmålen. Miljömålen är grupperade i tre huvudområden: Rik natur, Friskt vatten och Det goda samhället. Dessa områden rymmer målsättningar inom 14 miljökvalitetsområden. För varje huvudområde finns övergripande mål för 2011-2019 framtagna. De övergripande målen anger inriktningen på lång sikt och är tänkta att fungera som inrikt-

ningsmål under hela perioden 2011-2019. Dessutom har detaljerade mål för den närmaste treårsperioden tagits fram.

Vårgårda kommun har lokala miljömål, som är en del av kommunens visionsarbete. Målen är följande: kommun med stark miljöprofil, vackra landskap och biologisk mångfald, miljö- och klimatsmart byggande och boende inklusive lokaler för olika verksamheter, miljö- och klimatsmarta transporter inklusive minskade utsläpp av växthusgaser, miljö- och klimatsmart konsumtion samt miljö- och klimatsmart energianvändning i kommunen. Miljömålen har en annan struktur och indelning än de nationella miljömålen, men kan ändå sägas utgå från dessa.

De fyra målen "Begränsad klimatpåverkan", "Frisk luft", "Bara naturlig försurning" och "Skyddande ozonskikt" sammanfaller till stor del varför de redovisas ihop under rubriken "Mål för utsläpp till luft". Målen för "Ingen övergödning", "Myllrande våtmarker", "Giftfri miljö" samt "Levande sjöar och vattendrag" redovisas under rubriken "Mål för utsläpp till dag- och ytvatten". "Ett rikt växt- och djurliv", "Ett rikt odlingslandskap" samt "Levande skog" redovisas ihop under rubriken Mål för land- och vattenmiljöer. God bebyggd miljö redovisas för sig.

Nedan redovisas överensstämmelse med de nationella målen.

9.2 Överensstämmelse med miljö kvalitetsmål

Mål för utsläpp till luft

De nationella målen för en god luftmiljö finns under målen för:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Skyddande ozonskikt

Samtliga dessa mål syftar till att minska utsläppen av föroreningar till luft som påverkar vårt klimat, människors hälsa, övergödning genom utsläpp av kväveoxider och så vidare. Flera av målen har visat sig svåra att nå och den största källan till föroreningar är biltrafiken. Om trafiken och dess utsläpp av kväveoxider, koldioxid, kolväten och partiklar kan begränsas kommer flera av ovan uppräknade miljömål att få en positiv utveckling, det vill säga medverka till att miljömålen uppnås.

Påverkan

Vägplanens syfte är att möjliggöra en utbyggnad av väg E20 till motorvägsstandard i ny sträckning. Genom att förbättra framkomligheten kan det leda till ett jämnare trafikflöde men också högre hastigheter vilket innebär något högre utsläppsnivåer. Vägens omlokalisering innebär en lika lång sträcka och bedöms inte leda till omfördelning av dagens trafik eller påverka trafikmängden nämnvärt.

FÖRENLIGHET MED NATIONELLA MILJÖMÅL
Biltrafiken inom området kommer inte att öka nämnvärt och nysträckningen av vägen leder till inte till någon förändring av total körsträcka i regionen. Därför bedöms vägutbyggnaden varken motverka eller bidra till att miljömålen för utsläpp till luft uppnås.

Mål för utsläpp till dag- och ytvatten

Utsläpp till vatten omfattas av följande nationella miljömål:

- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker

Vägdagvattnet kan vara förorenat av fasta partiklar, metaller och oljerester. Kraftigt förorenat dagvatten kan också uppkomma i samband med olycka och/eller i form av släckvatten vid brand. Det är därför viktigt att rena dagvattnet innan det avleds vidare till recipienter och vid händelse av olycka bör det dessutom finnas möjlighet att kunna samla upp föroreningarna så att utsläpp till recipienter förhindras. För att motverka stora momentana flöden som kan orsaka översvämningar eller överbelastning av dagvattensystemen är det också viktigt att minska mängden dagvatten samt se till att fördröja avrinningen så att utjämnade flöden erhålls. Det är också viktigt att dagvattnets rörelse i landskapet bibehålls eller återskapas så att våtmarker och vegetation får fortsatt god vattenförsörjning.

Påverkan

Dagvattnet från väg E20 kommer enligt vägplanen att omhändertas för rening i grunda diken, i dämnda diken och i fördröjningsdammar som bidrar till att fördröja flödena så att fastläggning och sedimentation kan ske innan dagvattnet leds vidare till respektive recipient.

Den i vägplanen föreslagna utformningen av dagvattenlösningar bedöms leda till att vattenförhållandena i landskapet i stort bibehålls. Vägutbyggnaden kommer dock att medföra att några våtmarker riskerar att dräneras ut.

FÖRENLIGHET MED NATIONELLA MILJÖMÅL
Vägutbyggnaden bedöms i huvudsak vara förenlig med miljömålen för en god vattenmiljö.

Mål för land- och vattenmiljöer

Av de nationella miljökvalitetsmål som behandlar ekosystem och hållbart nyttjande av ekosystem i olika typer av miljöer är följande relevanta i det här sammanhanget:

- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv
- Ett rikt odlingslandskap
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker

Det nationella miljömålet för Levande skogar anger att skogars och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kultur- miljövärden och sociala värden värnas.

Miljömålet om ett rikt växt- och djurliv anger att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, både för nuvarande och kommande generationer. Arternas livsmiljöer ska värnas så att en långsiktig fortlevnad och livskraftiga bestånd med tillräckligt stor genetisk variation erhålls. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, både som grund för hälsa och som grund för god livskvalitet och välfärd.

Miljömålet om ett rikt odlingslandskap anger att odlingslandskapet och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

För miljömålet om Levande sjöar och vattendrag gäller att inlandsvattnen ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Miljömålet för myllrande våtmarker säger att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Påverkan

Exploatering av naturmark innebär ett intrång och påverkan för de växter och djur som lever inom området. Det kan också medföra att områden utanför själva vägområdet påverkas genom ändrade avrinningsförhållanden, störningar i form av ljus och buller med mera.

Förslaget kommer att medföra intrång i områden som är skyddsvärda från naturvårdssynpunkt, påverka biotopskyddade objekt samt inverka på omgivningen på ett sådant sätt att även områden utanför vägplanens område riskerar att påverkas negativt. Exploateringen av skogs- och odlingsmarken innebär ett intrång och att vissa markägare får delar av sin jordbruks- och skogsmark avskilda av den nya vägen. Fortsatt nyttjande och tillgänglighet till marken kommer att säkerställas via underfarter och nya tillfartsvägar där så är möjligt. Trots det bedöms att tillgänglighet och åtkomst till jordbruks- och skogsmarkerna försämrats med ny E20.

FÖRENLIGHET MED NATIONELLA MILJÖMÅL
Vägutbyggnaden bedöms inte uppfylla miljömålen då skyddsvärda naturområden samt skogs- och jordbruksmarker kommer att beröras och vissa värden går förlorade eller påverkas negativt.

God bebyggd miljö

Det nationella miljömålet anger att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. I miljömålet ingår också mål om minskat buller och minskande avfallsmängder.

Påverkan

Genom utbyggnad av väg E20 skapas bättre boendemiljö för boende utmed dagens vägsträckning, som också har stora kulturmiljövärden. Risken för olyckor, bullerstörningar och risken för olyckor från transport av farligt gods minskar. För att få en bra resurshushållning ska massbalans eftersträvas inom vägområdet när det gäller stenmaterial för grundläggning.

*FÖRENLIGHET MED NATIONELLA MILJÖMÅL
Under förutsättning att riktvärden för buller och att massbalans eftersträvas, bedöms vägplanen vara förenlig med de intentioner som anges i miljömålet. Förbättrad boendemiljö längs befintlig E20 gynnar även kulturmiljöfrågorna.*

SAMLAD BEDÖMNING UTIFRÅN MILJÖMÅLEN

Genomförandet av vägplanen bedöms vara förenligt med de nationella och regionala miljömålen för luft, dag- och ytvatten samt bebyggd miljö. Vägplanen bedöms däremot inte uppfylla miljömålen för Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap samt Levande skogar.

9.3 Överensstämmelse med projektmål

Trafikverket ska arbeta med projektmål inom många områden i vägplaneringen. Projektmål för natur- och kulturmiljö samt friluftsliv ska integreras i verksamheten. Utöver rent tekniska mål om vägens funktion har även miljömål formulerats för projektet.

1. Färden längs ny väg ska ge en positiv upplevelse av det omgivande landskapet.

Bedömning: Väglinjen följer landskapets storskaliga terrängformer, vilket förstärker landskapsupplevelsen. Dock kommer bankar och skärningar att krävas återkommande, vilket inte medverkar till en positiv upplevelse av landskapet. Mötet mellan skogsmark och kulturbygd vid Bälunge lyfts fram på ett positivt sätt medan motsvarande möte i Tubetorp inte är lika distinkt. Utifrån förutsättningarna tillgodoses målet relativt väl.

2. Boende som berörs av ny väg ska uppleva en trygg och tillgänglig närmiljö med minimerade störningar från trafiken.

Bedömning: Genom trafikavlastningen på nuvarande väg E20, som kommer att övergå till lokalväg med gång- och cykelfält, kommer tillgängligheten och framkomligheten på vägen att öka för såväl fordonstrafikanter som för oskyddade trafikanter. Den nya vägen kommer att utgöra en barriär men kan korsas säkert i passager över/under ny väg. Bullerstörningar från ny väg kommer att åtgärdas med bullerskyddsåtgärder. Vägplanen ger förutsättning för en utformning av vägportar som kan upplevas trygga. Utifrån förutsättningarna tillgodoses målet relativt väl.

3. Vägförslaget skall ge förutsättningar för ett fortsatt jord- och skogsbruk för enskilda fastighetsägare.

Bedömning: Skogs- och jordbruket kommer att påverkas både genom arealbortfall och genom sämre tillgänglighet till skogs- och jordbruksmarken, som dock delvis kompenseras av ett antal passager över/under ny E20. Eventuell omarrondering som kan förbättra

förutsättningarna för jord- och skogsbruk kan göras i ett senare skede. Utifrån förutsättningarna tillgodoses målet relativt väl.

4. Rimliga åtgärder för att minska barriäreffekter för jord- och skogsbruk samt för friluftslivet ska vidtas.

Bedömning: De flesta av de korsande enskilda och allmänna vägarna kommer att ha kvar sin funktion även efter det att vägen är utbyggd genom att de leds om och förs genom portar/ över broar under/över ny E20. Detta gör att vägens barriäreffekt för brukarna och de kringboende minskas. I vissa fall kommer nuvarande brukningsvägar att behöva ändras eller stängas med omväg som följd för brukarna. Passagerna kommer även att fungera som passager för friluftslivet. Målet anses vara uppnått.

5. Djurens tillgänglighet till skogsområdet samt faunans behov av rörelse för fortlevnad och utveckling ska vara god.

Bedömning: Utmed sträckan planeras ett antal möjligheter där faunan kan passera vägen. Behovet tillgodoses för såväl det större viltet som för småvilt. Möjlighet finns för djuren att fritt passera under bron över Bäsjöbäcken och väg 1778. En större faunabro planeras i närheten av Gongstorp. Portar och mindre broar i korsningarna med skogsbilvägar kommer också att kunna fungera som passager för faunan. I övrigt planeras trummor för det mindre viltet. Utbyggnadsförslaget kommer att minska dödligheten för faunan vid passage av den nya vägen, genom att viltstängsel och faunapassager kommer att anläggas. Målet anses uppfyllt.

6. Bergskärningar, bankar och etablering av vegetation ska samverka med landskapets karaktär genom rätt utformning.

Bedömning: Målet kan tillgodoses först i framtagning av förfrågningsunderlag och i entreprenadskedet. Vägplanen ger goda förutsättningar för denna utformning.

7. Genom en effektiv masshantering ska alla massor i första hand hanteras inom vägprojektet och samtidigt främja de landskapliga värdena och förståelsen av landskapet.

Bedömning: Föreslagen väglinje har anpassats till landskapets värden i möjligaste mån. De överskottsmassor som uppstår i projektet, som inte kan användas för vägbyggnad, föreslås i första hand användas till markmodellering i anslutning till en av faunapassagerna samt till bullervallar. De volymer som återstår föreslås placeras på platser som inte är så framträdande. Målet är delvis uppnått.

8. Vattenkvaliteten i yt- och grundvatten ska bibehållas och vattenförsörjning i omgivande landskap bestå.

Bedömning: Med de föreslagna skyddsåtgärderna görs bedömningen att projektmålet för yt-, grund- och dricksvatten i stort kommer att uppnås. Lokal påverkan kan inte uteslutas på enskilda brunnar och mindre vattendrag.

9. Riksintresseområdenas värden ska behållas och möjlighet till förbättringar eller förstärkningar av värdet ska beaktas.

Bedömning: Ny väg kommer att innebära en påverkan på riksintresseområdena för naturvård och indirekt för kulturmiljövård. Vägen kommer att utgöra en barriär för växter och djur. Jordbruket är en viktig förutsättning för fortsatt skötsel och bibehållande av områdets funktioner. Avlastningen av befintlig E20 ger en ökad tillgänglighet till kulturmiljön kring Tubbetorp. Målet bedöms endast uppnås delvis. För att nå måluppfyllelse krävs ytterligare särskilda åtgärder, som Trafikverket inte har rådighet att utföra inom ramen för vägförslaget.